

251 Naar het land van de toekomst

Bridge over troubled water¹ – de eeuwen door hebben kunstenaars met hun taal, muziek en beelden, mensen willen leiden, voor hen een brug willen zijn naar een samenleving waarin mensen in gelijkwaardigheid naar elkaar willen luisteren en betekenis voor elkaar hebben – de droom over het land van de toekomst. Zo schrijft Paul Simon begin 1969, in een onrustige tijd met steeds luider klinkend verzet van jongeren – vooral studenten – tegen de in hun ogen zelfgenoegzame, gevestigde orde, een song met gedachten als:

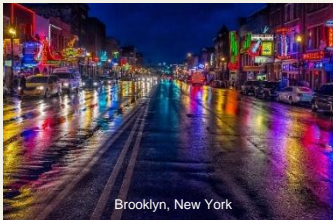
Als tranen in je ogen staan, zal ik ze drogen
Als de avond je zwaar valt, zal ik je troosten
Als een brug over woelig water zal ik mij neerleggen
Zal ik je geest tot rust brengen,
Like a bridge over troubled water

In mijn dagelijkse zwerftocht over de onbegrensde wereld van taal en muziek, ontmoet ik hem steeds weer: Paul Simon, met z'n 83 jaren bijna een leeftijdgenoot van mij, nu vrijwel doof, maar nog steeds actief als singer-songwriter.

Als in 1981 Paul Simon en Art Garfunkel een liefdadigheidsconcert geven in Central Park Washington, luisteren 500.000 mensen (!) naar Art Garfunkel die de song [Bridge over troubled water van Paul Simon](#) zingt. Als de eerste klanken direct door die honderdduizenden herkend worden, klinkt luid gejuich, maar al gauw wordt het – eigenlijk onvoorstelbaar – heel stil. Simon laat het lied in een geweldige climax eindigen en als Garfunkel in zijn laatste noten de overwinning van de liefde heeft bezongen, breekt in het naspel direct een tumultueus applaus los en wordt er heftig gescandeerd. Het moet een onvergetelijke ervaring zijn geweest.

Paul Simon [links] en Art Garfunkel, beiden 26

Brooklyn, New York

Eerder schreef Paul Simon in 1963, op 22-jarige leeftijd, zijn eerste song waarmee hij wereldwijd zou doorbreken: [The sound of Silence](#). Een prachtig lied, maar het is haast wel zeker: door velen [vroeger] verkeerd begrepen, ook door mij. Want aan die stilte is niets moois; de stilte "groeit als kanker" als de bagger "van de door mensen gemaakte neon god" goede woorden vernietigt. Het lied gaat volgens Art Garfunkel over "het onvermogen van mensen om met elkaar te communiceren, niet door het verschil in talen, maar vooral emotioneel." Een wereld van eenzaamheid in prachtige [taal en muziek](#).

* * *

Hoe komt het dat ik uitgerekend nú hierover schrijf? Een mens kan in zijn hersens en hart merkwaardige gedachtesprongen maken, associaties laten ontstaan; dat overkomt in elk geval mij best vaak – zo ontstaan in een dag of tien mijn meeste blogs. [Trouwens, de vele lezers die mij na het lezen van mijn 250ste blog – vaak met heel mooie woorden – bedankten en aanmoedigden met woorden en muziek door te gaan, zie hier het resultaat, jullie kunnen op meer blijven hopen, ik wil niet zwijgen].

Op 14 en 21 januari zond de NPO een tweedelige serie uit, [The music of Paul Simon in Restless Dreams](#). Alleen al deze titel verleidde ons om te kijken en we werden niet teleurgesteld. We volgen zijn leven, zijn ontwikkeling als singer-songwriter in de onrustige wereld van de jaren '70, waarin tegenbewegingen zich ontwikkelen met verzet tegen de macht van conservatieve politici en grootgeldbezitters. Ook wij ontwaken in die tijd en doen grote ontdekkingen, gevoed door theologen als Okke Jager, Kuitert ["Alle spreken over 'Boven' komt van beneden"], en vooral Bonhoeffer en veel andere schrijvers en denkers. Ook Geert Mak, wel veel later – [Hoe God Verdween Uit Jorwerd](#). Ze lieten onze ogen anders zien en onze oren anders luisteren. Wij leerden zo niet meer vanzelfsprekend te leven maar te kiezen. Wel soms met 'Restless Dreams'.

Diezelfde Geert Mak werd op 5 januari 2025 in Trouw geïnterviewd. Zijn woorden zijn één grote waarschuwing over wat nu in onze samenleving en politiek gaande is. Hij citeert hoe Martha Gellhorn in 1939 aan haar vriendin Eleanor Roosevelt, echtgenote van de Amerikaanse president schrijft, dat *het fascisme de democratie niet verslaat. "Die vernietigt zichzelf. Die gaat teloor aan gemakzucht. Aan decadentie. Aan de vanzelfsprekendheid van alles."* Dat, zegt Mak, is precies wat we nú meemaken. Veel politici zijn vergeten dat ze ook leiders zijn, dat ze moeten aanvoeren. En de meeste mensen reageren daar meestal goed op. De geschiedenis leert dat een leidende politicus, die eerlijk is en bereid is om vervelende dingen te zeggen, bijna altijd in geloofwaardigheid wint."

Mooi mee eens, maar wat hij over de politici zegt, is volgens mij de helft van het verhaal. Een brainwave tijdens het zien van de documentaire over Paul Simon deed het kwartje vallen: dit geldt namelijk niet alleen voor politici maar voor allen die leiding geven, die *leiden*, voor ons allemaal dus! Want het in de 10^e eeuw ontstane woord *leiden* betekende toen immers niet primair *sturen* maar *'bij de hand nemen', begeleiden, de goede richting doen uitgaan*. Kunstenaars deden dat de eeuwen door, Paul Simon deed het met zijn teksten en muziek; wij kunnen dat in de opvoeding, het onderwijs, ons werk, in ontmoetingen met anderen. Zo mogen, zo kunnen we allemaal leidend zijn door niet te zwijgen. **Paul Simon dichtte: 'Dwazen' zei ik, 'Jullie weten niet dat stilte als kanker groeit.'**

Geert Mak waarschuwt ons: het politieke systeem en de door velen zo geliefde open sociale media [waartoe het mail- en whatsappverkeer niet behoren] zijn speelgoed in handen van steenrijke mannen als Trump, Musk en Zuckerberg c.s. Hun eigen verwerpelijke maatschappelijke opvattingen en die van ultraconservatieve lieden hebben zo vrij spel. Maar *zij* brengen de democratie niet om zeep, *de democratie zakt uit zichzelf ineen – zoals* ook in 1939. Dat kan – zei Geert Mak – 'door ónze vanzelfsprekendheid, onze gemakzucht', waarmee we ons voortbewegen op die open riolen van haat en leugens van de dienaars van Trump op het World Wide Web, naar hún land van de toekomst.

* * *

Terug naar 1975: De 'bagger van de neon god' leidt tot steeds meer maatschappelijk verzet, de demonstraties tegen de Vietnamoorlog worden steeds groter. Heel langzaam maar steeds zekerder dringt de harde boodschap van de al in 1962 geschreven toekomstvisie van de Club van Rome over de toekomst van de schepping tot mensen door. Kunstenaars, kerkelijke leiders en -ogen van zeer diverse pluimage, jongere en oudere burgers verbreken de stilte, spreken, staan op!

In dat jaar, nu 50 jaar geleden, schrijft Jules de Corte, geraakt door, maar ook ver verwijderd van die maatschappelijke onrust, in de rust van de Peel, het lied *Het land van de toekomst*, dat eindigt met [de woorden](#)

Waar glijden we in 's hemelsnaam naartoe
Als er zelfs geen vogel meer kan leven

* * *

We zijn op weg naar het land van de toekomst. Welk land? Ben ik bezorgd? Zeker. Pessimistisch of optimistisch? Die woorden horen niet bij mij. Ik leef met *hoop*, met de woorden van Kafka: "*Een mens kan niet leven zonder hoop*". Louise en ik zeiden en zongen het hem na op ons 25-jarig huwelijksfeest, toen Louise levensgevaarlijke kanker had en we niet konden weten wat de toekomst ons nog brengen zou. Nu, 32 jaar later, kennen we onze onvoltooid verleden tijd, leven we in onzekerheid en toch herhaal ik die woorden ook nu, want "*Wij zijn niet machteloos*."

Het is de titel van een boek vol hoop. Woorden van Okke Jager, geschreven in 1978, drie jaar na Jules de Cortes lied. Hij voegde er in de titel aan toe: "een tijdsbeeld met tegenwicht".

Ik leef met hoop, erop vertrouwend dat er steeds meer mensen zullen opstaan die tegenwicht veroorzaken, willen leven voorbij de gemakzucht en vanzelfsprekendheid, bereid zijn de goede keuzes te maken en te spreken, waar dat kan! Zo zijn we, welgemeend en dankbaar voor ons leven, op weg naar het land van de toekomst!

Ik heb de toekomst
onder ogen mogen zien,
nog niemandsland,
nog ongebaande wegen.

Onzeker van mijn eerste stap
kwam ik mijzelf daar tegen,
mijn onvoltooid verleden tijd
die zich vermenigvuldigt
op mijn weg naar eindigheid.

Ik heb mijn toekomst
onder ogen mogen zien.
Er valt nog veel te doen
tot ik - voltooid mijn dagen -
herinneringen achterlaat.

Een mens die voor
zijn toekomst stáát.

Muziek

1. Bridge over troubled water. De originele tekst lees [je hier](#), een mooie vertaling lees je [hier](#). De opname van het lied in Central Park zie [en beluister je hier](#)
2. The sound of Silence. De [originele tekst lees je hier](#), [en hier lees je](#) een vertaling. [Luister en kijk hier](#) naar het lied, gezongen in Central Park
3. Jules de Corte zingt het lied [Het land van de toekomst](#). Lees [hier](#) de tekst
4. Antonin Dvorak schreef in 1893, onder de indruk van zijn verblijf in Amerika – toen in Europa Nieuwe Land genoemd – zijn Symfonie nr. 9 "Uit de nieuwe wereld". Als je deze prachtige symfonie gedeeltelijk of helemaal wilt beluisteren, vind je [hier een opname](#) van het Concertgebouworkest o.l.v. de nieuwe dirigent Klaus Mäkelä; hij is nog maar net 29 jaar. Een muzikaal wonder.
5. Dan nog een keer het fraaie Largo van [Uit de nieuwe wereld](#). Deze opname is om twee redenen heel bijzonder. Aan het begin van de video lees je waarom dat zo is. .
6. Steeds weer komt dit lied bij mij terug: [Ik heb een steen verlegd](#). van Bram Vermeulen. Wie hoopt, hij legge een steen.